

Összefoglaló a fogyasztóvédelem területén feladat- és hatáskörrel rendelkező minisztériumokról

A fogyasztóvédelem mindig is azon területek közé tartozott, amelyekkel kapcsolatosan a vonatkozó hatásköröket klasszikusan nem egy minisztérium gyakorolta-gyakorolja a magyar kormányzati rendszerben. Jól példázza ezt a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló **152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet (Korm. rendelet)**, amely 2014. június 6-án került kihirdetésre és alapjaiban rögzíti az új kormányzati struktúrát, valamint az egyes minisztériumok pontos felelősségeit: ezzel pedig kijelöli azt, hogy melyek is bírnak a fogyasztóvédelemmel összefüggésben fontos feladatokkal. Ezek a következők a Korm. rendelet 2014. július elsején hatályos állapota alapján.

I. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium

Korábban a nemzetgazdasági miniszter volt a fogyasztóvédelemért felelős kormányzati tag, azonban a Korm. rendelet kihirdetésével már általános jelleggel a **Nemzeti Fejlesztési Minisztérium vált a fogyasztóvédelmi feladatok ellátásáért felelős** szervvé.

A fogyasztóvédelemért való felelősség körében a *feladatok sokrétűek*. Az első és legfontosabb, hogy a **fogyasztóvédelmi politika koncepcióját** e miniszter dolgozza ki, továbbá kialakítja a fogyasztóvédelemmel, valamint az általános termékbiztonsággal kapcsolatos cselekvési és szakmai programokat, egyúttal ezek végrehajtását is figyelemmel kíséri. A termékbiztonsággal függ össze szintén a miniszternek a piacfelügyelet intézményrendszerének meghatározására vonatkozó kötelezettsége, valamint az, hogy az áruk és szolgáltatások biztonságossága és megfelelése kapcsán az említett intézményrendszerrel összefüggő fejlesztési feladatokat is ellátja.

A **békeltető testületek** kapcsán szintén lényeges felelősséggel bír a miniszter: meghatározásra került ugyanis a Korm.rendeletben, hogy támogatja a *fogyasztói jogviták alternatív vitarendezési fórumainak létrehozását és működését*, ennek keretében részfeladatai közé tartozik a fogyasztóvédelmi civil szervezetekkel és a békeltető testületekkel kapcsolatos szervezési, szabályozási, támogatási és fejlesztési teendők ellátása. Hasonlóan ide tartoznak azon felelősségek, amelyek az Európai Fogyasztói Központok Hálózatába kijelölt szervezettel függenek össze. Ugyancsak rögzíti a Korm. rendelet: a miniszter **intézkedéseket tesz és kezdeményez a fogyasztói jogok védelme és érvényesítése érdekében**, amennyiben pedig az adott terület pedig valamely más miniszter feladatkörét is érinti, úgy az intézkedésekbe bevonja ez utóbbi kormánytagot is. *Általános jellegű jogalkotási feladatokat* szintén kap a miniszter akkor, amikor meghatározásra kerül: **előkészíti a fogyasztóvédelemre vonatkozó jogszabályokat**.

Emellett kidolgozza azokat az előírásokat is, amelyek a fogyasztók számára megtévesztő reklámok, hirdetések, vagy például az egyes „*agresszív*” módon tanúsított kereskedői magatartások megfékezésére szolgálnak. E körben kerülnek megalkotásra a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmára és a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezések.

Az általános fogyasztóvédelmi hatáskörök mellett *további, kapcsolódó felelőségek* is rögzítésre kerültek.

Ide tartoznak többek közt a **közüzemi szolgáltatásokkal** összefüggő feladatok. Ezeken belül is például a miniszter előkészíti a hulladékszolgáltatási közszolgáltató tevékenységére és a közszolgáltatási díj megállapítására vonatkozó jogszabályokat. Ugyancsak ide sorolható az *energiafogyasztókat érintő jogszabályok kidolgozása*: ezeken belül is a villamosenergia-ellátással és a földgázellátással, a távhőszolgáltatással, a központi fűtéssel és melegvíz-szolgáltatással, víziközmű-szolgáltatással összefüggő előírásokat tartjuk itt számon. Ez utóbbi, azaz a víziközmű-szolgáltatás kapcsán például részt vesz a fogyasztói érdekek képviselőit ellátó egyesületekkel való kapcsolattartásban, ezzel együtt előkészíti a vonatkozó közszolgáltatási tevékenységre vonatkozó jogszabályokat.

Számtalan fogyasztó vesz igénybe továbbá postai szolgáltatásokat: e tárgykörben ugyancsak a nemzeti fejlesztési miniszter készíti elő azokat a jogszabályokat, amelyek például a **postai tevékenységgel** és a postai szolgáltatások ellátásának rendjével függenek össze.

A közösségi közlekedés egyes típusait ugyancsak nap mint nap használják a fogyasztók: a **közúti, légi, vasúti és a vízi közlekedés** esetében a nemzeti fejlesztési miniszter készíti elő a kapcsolódó jogszabályokat, egyúttal azokat is megalkotja, amelyek a fogyasztók érdekei védelmében a közlekedés biztonságára vonatkozó követelményeket határozzák meg. Ide tartozik például a gyorsforgalmi utakkal kapcsolatos rendelkezések kidolgozása.

Végül, de nem utolsósorban az **elektronikus hírközlési szolgáltatásokra** (például: televízió-, internet-, mobiltelefon szolgáltatás) vonatkozó jogszabályokat szintén a nemzeti fejlesztési miniszter készíti elő: értelemszerűen e körbe tartoznak az ilyen szolgáltatást igénybe vevő fogyasztók jogainak védelmét rögzítő előírások is.

II. Nemzetgazdasági Minisztérium

Mint láttuk, a Nemzetgazdasági Minisztérium feladatköréből kikerültek az általános, fogyasztóvédelmi politika meghatározására vonatkozó felelőségek, ugyanakkor e minisztérium *még mindig jelentős jogosítványokkal bír* a fogyasztóvédelem területén több szempontból.

A nemzetgazdasági miniszter továbbra is a Kormány **kereskedelemért, pénz-, tőke- és biztosítási piac szabályozásáért, a turizmusért és vendéglátásért** felelős tagja. E körben a **lakáspolitikát** ugyancsak meg kell említenünk: a lakóközösségekben élő fogyasztókat alapjaiban érintő, *társasházakra és lakásszövetkezetekre* vonatkozó jogszabályokat ugyanis e miniszter dolgozza ki.

A **kereskedelmi előírásoknak** a fogyasztóvédelemben betöltött szerepe nem szorul magyarázatra: a miniszter által kerülnek kidolgozásra egyrészt magára a kereskedelemre, valamint a vásárokra és a piacokra, továbbá az üzletek működésére vonatkozó jogszabályok, amelyekben természetesen helyet kapnak a fogyasztók érdekeit védő előírások is.

Általános jellegű és a kereskedelemhez kapcsolódik szintén azon felelőség, amelynek értelmében a Nemzetgazdasági Minisztérium határozza meg a kereskedelem irányításának cél-, eszköz- és intézményrendszerét, fejlesztési koncepcióját.

A **pénzügyi fogyasztók** (így például a hitel- és kölcsönnyújtásra irányuló szolgáltatásokat igénybe vevő természetesen személyek) védelmére vonatkozó előírásokat is a nemzetgazdasági miniszter dolgozza ki: e körbe tartoznak a pénz-, tőke-, és biztosítási piacokra, valamint az e piacok szereplőire és állami felügyeletére vonatkozó jogszabályok előkészítésének feladatai.

A társadalmi párbeszédért való felelősségi kör kapcsán lényeges, hogy a miniszter **részt vesz a fogyasztóvédelmi érdekegyeztetésben**, ezzel kapcsolatosan ellátja a Kormány képviselőjét a vonatkozó érdekegyeztető testületekben, egyúttal az érdekegyeztetési folyamat során létrejött megállapodások végrehajtását is felügyeli.

Az **üdülés, utazás, vendéglátás** területei szintén érintik a fogyasztókat: ezek felügyelete továbbra is maradt a Nemzetgazdasági Minisztériumnál. E felelősség körében a miniszter előkészíti a vendéglátás irányításának cél-, eszköz-, és intézményrendszerét, fejlesztési koncepcióját, továbbá a releváns jogszabályokat is megalkotja. Emellett kidolgozza az utazásszervező és –közvetítő tevékenységre, az utazási és utazást közvetítő szerződésre vonatkozó előírásokat is.

A **turizmusért** való felelősség körében még lényeges a turizmushoz, falusi- és agroturizmushoz, egészségutizmushoz, agrár- és bormarketing tevékenységhez kötődő rendelkezések kidolgozása: e szolgáltatásokat mind a külföldi, mind a hazai fogyasztók előszeretettel veszik igénybe. A turizmuspolitika körében ugyancsak megemlítendő, hogy a kapcsolódó kormányzati irányítási és intézményrendszer, valamint a turizmusfejlesztés koncepciójának kialakítása is a feladatai közé sorolható.

III. Emberi Erőforrások Minisztériuma

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) *több olyan terület felügyeletéért felelős, amelyek kapcsolódnak a fogyasztóvédelemhez.* Ide tartozik többek közt az egészségügy, valamint a gyermekek és az ifjúság védelme.

Az **egészségügy** magában foglalja a *betegek jogainak védelmére és érvényesítésére* vonatkozó előírásokat, e körben kidolgozza például az egészségügyi szolgáltatásokra, baleseti ellátásokra, az ellátásokat végző szolgáltatókra és azok ellenőrzésére vonatkozó jogszabályokat. Emellett az emberi erőforrások minisztere előkészíti a közegészségügyi, népegészségügyi és a táplálkozás-egészségügyi feladatokkal kapcsolatos rendelkezéseket. E körben meg kell még említeni az egészségmegőrzéssel, valamint az egészséget károsító hatások megelőzésével összefüggő egészségvédelmi feladatokat.

A **gyógyszerbiztonság** szintén hatványozottan érinti a fogyasztóvédelmet, alapvető követelmény, hogy a fogyasztók részére csak biztonságos, életükre-egészségükre veszélyt nem jelentő gyógyszerek kerüljenek forgalomba hozatalra. E körben a miniszter például előkészíti a gyógyszerek előállítására, gyártására, minőségére és ezek ellenőrzésére, forgalomba hozatalára, továbbá a gyógyászati segédeszközök előállítására, forgalomba hozatalára és alkalmazási feltételeire vonatkozó jogszabályokat.

A koruk folytán *speciálisan védendő fogyasztónak minősülő gyermekek jogainak biztosításához*, valamint a fogyasztóvédelmi ismereteknek már a gyermekkorban történő átadásához ugyancsak kiemelt érdek fűződik: e körben szintén e miniszter felelős azzal, hogy

kialakítja a **gyermekvédelmi kapcsolatos kormányzati politikát**, figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését, egyúttal ellátja a gyermekeket, fiatal felnőtteket érintő szolgáltatásokkal kapcsolatos kormányzati feladatokat is.

Ennek keretében az emberi erőforrások miniszterre kidolgozza a *köznevelésre vonatkozó jogszabályokat*, amelynek részét képezi a köznevelés tartalmi szabályozásának keretei meghatározása, az oktatáspolitikai ellátásának eszközrendszerének kialakítása, valamint az iskolai rendszerű oktatás irányítása. Így ide tartozik a fentiek szerint annak ellenőrzése, hogy az általános- és középiskolák következetesen érvényre juttatják-e a Nemzeti Alaptantervben meghatározásra került, fogyasztói ismeretek oktatására vonatkozó kötelezettségeiket és az abban foglaltakat átültetik-e saját tananyagukba.

Végül, de nem utolsósorban a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (Fgytv.) 45. §-ban meghatározásra került, *fogyasztói érdekek képviselését ellátó egyesületek működésének alapvető kérdései* is e miniszter felelősségi körébe tartoznak közvetetten. Előkészíti ugyanis az egyesülési jogra, közhasznú jogállásra, valamint a civil szervezetek működésére vonatkozó jogszabályokat, emellett a **társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért** is felelős: ellátja a civil szervezetek és a közhasznú szervezetek működésének fejlesztését célzó feladatokat, ezzel együtt összehangolja a mindezekhez szükséges fejlesztést célzó politikákat.

IV. Földművelésügyi Minisztérium

A fogyasztóknak alapvető érdekük fűződik ahhoz, hogy csak olyan élelmiszerek kerüljenek asztalukra, amelyek nem szennyezettek és nem jelentenek veszélyt számukra. Az **élelmiszerbiztonsággal** összefüggő feladatkörököt korábban a Vidékfejlesztési Minisztérium látta el: e felelősség most a Földművelésügyi Minisztériumhoz tartozik.

E körben is megkülönböztethetjük az élelmiszerlánc-felügyelettel, élelmiszeriparral és egyéb kapcsolódó területekkel (például földügy, halgazdálkodás, környezetvédelem, természetvédelem, stb.) kapcsolatos feladatokat. Ezek meglehetősen *széles körben kerültek meghatározásra*, egyúttal jól tükrözik hazai élelmiszerjog komplex és mindegyik részterületre kiterjedő szabályozását.

Így például a földművelésügyi miniszter előkészíti a növényegészségügyre, a növényvédő szerekre, az állatok tartására, tenyésztésére, szaporításukra, engedélyezésükre, forgalomba hozatalukra, felhasználásukra vonatkozó előírásokat, amellyel, hogy kidolgozza azokat a jogszabályokat is, amelyek *élelmiszerbiztonsági szempontból nélkülözhetetlenek*. Ide tartoznak többek közt az élelmiszer-biztonsági és élelmiszer-higiéniai követelményekre, a minőségellenőrzésre, a zöldség-gyümölcs ellenőrzésre, továbbá az élelmiszerben jelen lévő, egészségre ható tényezők határértékeire irányadó rendelkezések megalkotása. Ugyancsak itt kell megemlíteni az *élelmiszer eredetű megbetegedések* megelőzésének és leküzdésének, valamint az élelmiszerek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszer-biztonsági feltételeire vonatkozó szabályokat.

Az **élelmiszerlánc-felügyeleti** feladatkör hasonlóan részletes, a földművelésügyi miniszter felel például a növény- és állategészségügyi feladatok ellátásáért. Lényeges továbbá, hogy folyamatosan felügyeli az élelmiszer-elállítás és –forgalmazás során az élelmiszerbiztonság és –minőség követelményeinek érvényesülését, felel az élelmiszer-higiéniaért, továbbá a takarmánybiztonságért.

Mindezek mellett **élelmiszeriparral** kapcsolatos feladatokat is ellát: így például meghatározza azokat a rendelkezéseket, amelyeket érvényre kell juttatni az élelmiszerek előállítására, forgalomba hozatalára, ellenőrzésére, eredetvédelmére kapcsán. Az *élelmiszerek csomagolásán található jelzések tartalmára vonatkozó előírások* tartoznak ide többek közt, ehhez kapcsolódik és szintén fontos élelmiszerminőségi feladatokat kap a miniszter akkor, amikor meghatározásra került számára a Magyar Élelmiszerkönyv előírásai kidolgozásának feladata. Említésre szorul az is, hogy a feketegazdaság elleni hatékony küzdelem körében fokozott **ellenőrzéseket rendel el** és fellép a nem kívánatos gazdasági folyamatok ellen: ezzel nevesítetten is a *fogyasztók bizalmának növelése a cél* a Korm.rendelet szerint.

Végül, de nem utolsósorban felelős olyan további *részterületek felügyeletéért*, amelyek a fogyasztókat szintén érintik közvetetten, itt említhetjük például a környezet védelmének, a hulladékgazdálkodásnak, a levegő védelmének, bizonyos talajvédelmi követelményeknek a meghatározását.

V. Igazságügyi Minisztérium

A korábbi Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium helyett a Korm. rendeletben meghatározásra került **Igazságügyi Minisztérium** is rendelkezik fogyasztóvédelmi feladatkörökkel.

Így például a fogyasztói érdekek képviselését ellátó egyesületek Fgytv. 45. § (1) bekezdésében rögzített feladatához, egész pontosan a fogyasztókat érintő jogszabálytervezetek véleményezéséhez kapcsolódik a miniszter azon felelőssége, miszerint előkészíti azokat a rendelkezéseket, amelyeket érvényre kell juttatni a **jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételre**, jogalkotásra vonatkozóan, egyúttal felel a hivatalos jogszabálygyűjteményekkel, hivatalos lapokkal összefüggő jogszabályok kidolgozásáért. A fogyasztók a mindennapjaikat is érintő fogyasztóvédelmi előírásokról többek közt e jogforrásokból értesülhetnek.

Az említett feladatok a miniszter **igazságügyi feladatköréhez** tartoznak, amelyhez ugyancsak hozzá soroljuk a Korm. rendelet szerint például a dologi jogra, kötelmi jogra vonatkozó jogszabályok előkészítését, mint felelősséget: a fogyasztó és vállalkozás között megkötésre kerülő szerződések önkéntelenül is ezeken alapulnak. Ugyancsak fogyasztóvédelmi jelleggel bír azon feladata, amelynek keretében a tisztességtelen piaci magatartásra és a versenykorlátozás tilalmára, valamint az iparjogvédelemre, szerzői jogra vonatkozó rendelkezéseket meghatározza. Azaz fellép a vállalkozások gazdasági érdekeire káros hatással lévő hamisítás jelensége ellen, e körben elősegíti a fogyasztók egészséghez fűződő érdekének érvényesülését is, mivel a *hamisított termékek rendszerint rossz minőséggel bírnak és veszélyeket hordoznak*, kevésbé biztonságosak a fogyasztók számára, mint az eredetiek.

VI. Belügyminisztérium

A belügyminiszter hatáskörébe ugyancsak tartoznak bizonyos *fogyasztóvédelmi vetülettel bíró feladatkörök*: e körben felelős például a **bűncselekmények megelőzéséért, illetve a szabálysértési szabályozás kidolgozásáért**. Ezek azért lényeges területek, mivel mind a büntetőjog, mind pedig a szabálysértési jog ismer olyan tényállásokat, amelyek megvalósulása a *fogyasztók érdekeinek súlyos sérelmét jelenti*, közvetkezésképp pedig büntetendőek. Ide tartozik például a hatályos büntetőjogi szabályok szerint a *fogyasztók*

megtévesztése, amely szerint akár szabadságvesztéssel büntetendő az, aki termékbemutatón különleges árkedvezmény vagy árelőny meglétéről vagy nyeresési esélyről megtévesztésre alkalmas tájékoztatást nyújt. Hasonló büntetőjogi tényállás a rossz minőségű termékek jó minőségüként történő forgalomba hozatala.

A belügyminiszter felel továbbá a fogyasztók széles körét érintő **katasztrófák elleni védekezésért**, e körben például előkészíti az ezeket előidéző ipari balesetek megelőzésére, elhárítására, valamint a kapcsolódó segítségnyújtásra vonatkozó jogszabályokat.

VII. Miniszterelnökséget vezető Minisztérium

Mindezek mellett ugyan szűk körben, de a miniszterelnökséget vezető miniszter is ellát fogyasztóvédelmi feladatokat. Felelős ugyanis az építésügyért, ezen belül pedig ellátja az ehhez *kapcsolódó minőségügyi, termékbiztonsági, tanúsítási* és olyan egyéb feladatokat, mint például a *minőségbiztosítás*, hatósági felügyelet.

A Korm. rendeletben meghatározásra került és fogyasztóvédelmi feladat- és hatáskörrel rendelkező minisztériumok a fentiek, a **felsorolásban nem szerepel** ennek folytán a Honvédelmi Minisztérium, valamint a Külgazdasági és Külügyminisztérium.

Budapest, 2014. július 3.

Dr. Baranovszky György
elnök
Budapesti Békéltető Testület